

NORDISKA MUSEETS OCH SKANSENS ÅRSBOK 1957

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK

1957

Redaktion:

GÖSTA BERG · BENGT BENGTTSSON

Redaktör: Bengt Bengtsson

*Omslagsbilden återger trädgården på Julita
med Stora huset i bakgrunden*

*Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1957
Djuptrycksplanscher från Nordisk Rotogravyr*

SVENSKT KONSTHANTVERK FRÅN DESS GULDÅLDER

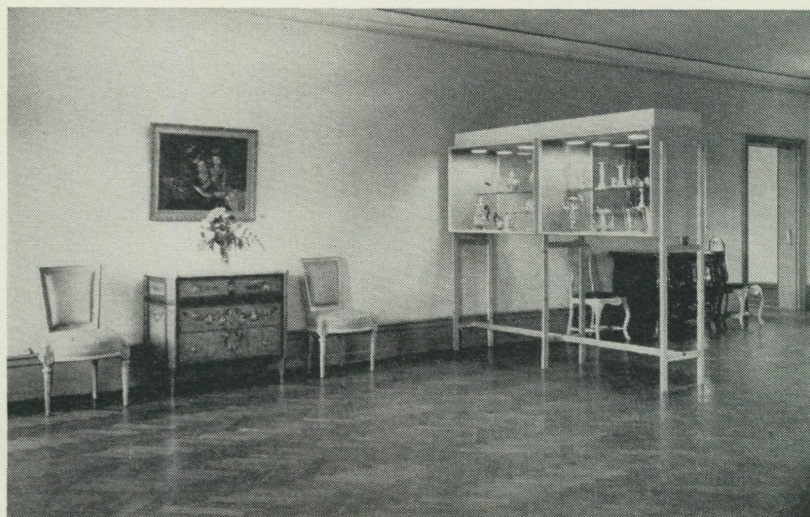
NORDISKA MUSEETS VANDRINGSUTSTÄLLNING

av Marshall Lagerquist

Våra centralmuseers samlingar har med åren numerärt ökat utan att utrymmen för deras permanenta utställande i motsvarande grad vuxit. Följden har blivit att betydande delar av föremålsbeståndet måste hållas magasinerade och följaktligen undanhållas allmänheten. Genom tillfälliga utställningar av speciella föremålsgrupper har man sökt att i någon mån rättfärdiga den oavslåtliga tillväxten. Andra sätt att låta dessa samlingar komma till synes har varit depositioner i provinsmuseerna och icke minst vandringsutställningar.

De svenska provinsmuseernas samlingar är i allmänhet naturligt nog starkt lokalt betonade. Nya ändamålsenliga museibyggnader ute i landet har emellertid på senare år inbjudit till ett breddande av den museala verksamheten på platsen och därför hälsas i regel centralmuseernas gästframträdanden med tacksamhet. Vandringsutställningar har sedan åtskillig tid utgått från Nationalmuseum och vanligtvis omfattat alster av bildande konst, gammal och modern. Transporterna från en plats till en annan har knappast utgjort något nämnvärt problem. I varje fall har riskerna för skadeverkan varit avsevärt mindre än om det gällt exempelvis så ömtåliga ting som produkter av äldre tiders konsthantverk.

Nordiska museet har tidigare icke i någon större utsträckning bedrivit denna form av utställningsverksamhet, närmast till följd av att skaderiskerna bedömts som alltför stora. Några gånger har likväl museet framträtt utomlands med expositioner av svensk

Interiör från utställningen, sådan den ordnades i Vikingsbergs konstmuseum, Hälsingborg.

folkkonst. Redan 1878 lät sålunda Artur Hazelius den Skandinavisk-etnografiska samlingen, som senare skulle bli Nordiska museet, vara representerad på världsutställningen i Paris och vidare 1893 på världsutställningen i Chicago. På 1930-talet sändes folkkonstutställningar ut till huvudstäderna i de då alltså fria baltiska staterna samt till Wien, Paris, Bryssel och Prag. Erfarenheterna från museets deltagande i den historiska utställningen 1938 i Philadelphia med anledning av Delawarejubileet avskräckte emellertid i någon mån från att fortsätta på den inslagna vägen. Vid föregående tillfällen hade museet självt tagit ansvaret och de utställda föremålen fick det skydd de krävde. Utom dessa internationella utställningar kan nämnas utställningen "Gamla och nya tapeter", som 1941 vandrade runt till olika museer i landsorten.

När Nordiska museet nu skickat en utställning på vandring till ett flertal svenska provinsmuseer, så har det skett icke därför att riskerna för skador eller i värsta fall totalförlust blivit mindre än

förr — snarare har den stegrade trafikintensiteten ökat riskmomenten högst betydligt — utan därför att museets föremålsbestånd omsider kunnat medgiva ett urval, som trots representativ karaktär icke innehåller omistliga solitärer. Svenskt konsthantverk från dess guldålder, som denna vandringsutställning har kallats, företräder ovedersägligen en elit av samlingarna, vilken man självfallet icke vill se spolierad men vars huvuddel likväl finnes i tryggt förvar inom museets murar. Urvalet har alltså haft utställningens "nomadkaraktär" som grundförutsättning.

Utställningen har möjliggjorts tack vare ekonomiskt bidrag från de mottagande provinsmuseerna. Materialet är avsett att kompletteras på ort och ställe med lämpliga föremål ur värdmuseets egna samlingar. En utförlig katalog med en inledning om det svenska konsthantverkets ställning under 1700-talet har utgivits och en affisch har tryckts för distribution till affärsidkare, banker, hotell m. fl. i den stad utställningen kommer att visas. Utställningens successiva förflyttning övervakas av en tjänsteman vid Nordiska museet i egenskap av kommissarie. Försäkringssumman har satts till 400 000 kr, ett belopp som väl kan sägas motsvara försäljningsvärdet i dagens läge men som icke förmår kompensera det kulturhistoriska värdet.

Utställningen visades första gången i Vikingsbergs konstmuseum i Hälsingborg den 30 september och hölls öppen under femton dagar. Därifrån förflyttades den till Södermanlands länsmuseum i Nyköping och efter likaledes femton dagars öppethållande där till Läns museet i Jönköping. Under det kommande året skall utställningen fortsätta till museerna i Växjö, Linköping, Gävle, Karlstad, Sundsvall och Mariestad.

Intresset från allmänhetens och pressens sida har varit påfallande livligt och högre skolor har i stor utsträckning genom gruppbesök av elever begagnat tillfället berika den schematiska undervisningen. Besökssiffrorna bör rimligtvis vara utslagsgivande för ett bedömande, huruvida en vandringsutställning av detta slag fyller en uppgift och är värd ansträngningarna. Därvidlag har de vunna erfarenheterna varit uppmuntrande. Hälsingborg kunde redovisa en besöksfrekvens motsvarande 2,8 % av stadens befolkningsmängd, Nyköping icke mindre än 4,9 % och Jönköping 2,9 %.

För en museiman i huvudstaden med erfarenheter från tillfälligt arrangerade utställningar med kulturhistoriskt innehåll är dessa siffror i betraktande av den relativt korta utställningstiden onekligen imponerande. Man kan knappast uppfatta det välvilliga mottagande som kommit "Svenskt konsthantverk från dess guldålder" till del på annat sätt än som en maning att fortsätta och vidare utveckla denna form av museal populariseringsverksamhet.